

Brüssel, 13. juuni 2022
(OR. fr, en)

9738/22

ECOFIN 538
UEM 141
SOC 328
EMPL 214
COMPET 429
ENV 527
EDUC 204
RECH 322
ENER 241
JAI 793
GENDER 78
ANTIDISCRIM 58
JEUN 88
SAN 332

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Komisjoni dok nr:	9401/22 - COM(2022) 603 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Bulgaaria 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Bulgaaria 2022. aasta lähenemisprogrammi kohta

---

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitus eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2022) 603 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

milles käsitletakse Bulgaaria 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamused Bulgaaria 2022. aasta lähenemisprogrammi kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

---

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

- (1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,² millega loodi taaste- ja vastupidavusrahadu. Taaste- ja vastupidavusrahadust antakse rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. See aitab majandusel taastuda ning teha eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks kestlikke ja majanduskasvu soodustavaid reforme ja investeeringuid, tugevdades samas liikmesriikide majanduse vastupidavust ja potentsiaalset majanduskasvu. Samuti aitab see tugevdada riigi rahanduse kestlikkust ning edendada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis. 2022. aasta juunis ajakohastatakse kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikega 2 taaste- ja vastupidavusrahadust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

---

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahadu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (2) 24. novembril 2021 võttis komisjon vastu iga-aastase kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2022) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse 7. mail 2021 allkirjastatud Porto sotsiaalkohustust rakendada edasi Euroopa sotsiaalõiguste sammast, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja 17. novembril 2017. Euroopa Ülemkogu kiitis 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid heaks 25. märtsil 2022. 24. novembril 2021 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011³ alusel vastu ka häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Bulgaariat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka ettepaneku 2022. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. Nõukogu võttis ühise tööhõivearuande vastu 14. märtsil 2022.

---

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

- (3) Venemaa sissetung Ukrainasse pärast ülemaailmset pandeemiat on märkimisväärselt muutnud geopoliitilist ja majanduslikku olukorda. Sissetungi mõju liikmesriikide majandusele avaldub muu hulgas kõrgemates energia-, toidu- ja toorainehindades ning kehvemates kasvuväljavaadetes. Kõrgemad energiahinnad mõjutavad tugevasti eelkõige kõige haavatavamaid leibkondi, kes kannatavad energiaostuvõimetuse all või elavad selle ohus, samuti ettevõtteid, mis on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad. Liit seisab silmitsi ka Ukrainast põgenevate inimeste enneolematu sissevooluga. Venemaa agressioonisõjast tulenevad majanduslikud tagajärjed on mõjutanud liikmesriike ebaühtlaselt. Sellega seoses käivitati 4. märtsil 2022 nõukogu rakendusotsusega (EL) 2022/382⁴ esimest korda nõukogu direktiiv 2001/55/EÜ,⁵ millega anti Ukrainast pärit põgenikele õigus seaduslikult liidus viibida ning juurdepääs haridusele ja koolitusele, tööturule, tervishoiule, eluasemele ja sotsiaalhoolekandele. Bulgaariale on algatuse „Ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas“ (CARE) ning programmi „Ühtekuuluvust ja Euroopa territooriume toetav taasteabi“ (REACT-EU) täiendavate eelmaksete kaudu tehtud kättesaadavaks erakorraline toetus, et kiiresti reageerida Ukrainast põgenevate inimeste vastuvõtu ja integreerimise vajadustele.

---

⁴ Nõukogu 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/382, millega määratakse kindlaks Ukrainast lähtuva põgenike massilise sissevoolu olemasolu direktiivi 2001/55/EÜ artikli 5 tähenduses ning nähakse selle tulemusena ette ajutine kaitse (ELT L 71, 4.3.2022, lk 1).

⁵ Nõukogu 20. juuli 2001. aasta direktiiv 2001/55/EÜ miinimumnõuete kohta ajutise kaitse andmiseks ümberasustatud isikute massilise sissevoolu korral ning meetmete kohta liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamiseks nende isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel (EÜT L 212, 7.8.2001, lk 12).

- (4) Võttes arvesse kiiresti muutuvat majanduslikku ja geopoliitilist olukorda, jätkub Euroopa poolaasta raames 2022. aastal majandus- ja tööhõivepoliitika ulatuslik koordineerimine, lähtudes samal ajal taaste- ja vastupidavusraha rakendamise nõuetest, nagu on märgitud 2022. aasta kestliku majanduskasvu analüüsis. Vastuvõetud taaste- ja vastupidavuskavade rakendamine on oluline poliitiliste prioriteetide elluviimiseks Euroopa poolaasta raames, kuna kavades käsitletakse kõiki 2019. ja 2020. aasta Euroopa poolaasta tsüklites esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist. 2019. ja 2020. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mida on läbi vaadatud, ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21, nagu ka riigipõhised soovitused, mis esitati enne selliste läbivaadatud, ajakohastatud või muudetud kavade esitamise kuupäeva.
- (5) Stabiilsuse ja kasvu pakti üldist vabastusklauslit on kohaldatud alates 2020. aasta märtsist. Oma 3. märtsi 2021. aasta teatises „Üks aasta pärast COVID-19 puhangu algust: eelarvepoliitika meetmed“ esitas komisjon oma seisukoha, et otsuse tegemisel üldise vabastusklausli kohaldamise lõpetamise või jätkamise kohta tuleks lähtuda majandusolukorra üldhinnangust, kusjuures peamiseks kvantitatiivseks kriteeriumiks peaks olema liidu või euroala majandustegevuse tase võrreldes kriisieelse tasemega (2019. aasta lõpp). Võttes arvesse suurenenud ebakindlust ja majandusväljavaateid ohustavaid suuri langusriske Euroopas toimuva sõja kontekstis, enneolematut energiahindade tõusu ja jätkuvaid häireid tarneahelates, on põhjendatud stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamisaja pikendamine 2023. aastani.

- (6) Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus,⁶ milles esitatakse nõukogu arvamus Bulgaaria 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta, esitatud lähenemisviisi kohaselt on üldist eelarvepoliitikat praegu kõige parem mõõta esmaste kulude (ilma kaalutusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse taaste- ja vastupidavusraha tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid⁷. Selleks et hinnata, kas riigi eelarvepoliitika on konservatiivne ja kas eelarve struktuur soodustab kestlikku taastumist kooskõlas rohe- ja digipöördega, tuleks üldisest eelarvepoliitikast kaugemale minnes pöörata tähelepanu ka riiklikult rahastatavate⁸ esmaste jooksvate kulude (millest on maha arvatud kaalutusõiguse alusel võetud tulumeetmed ja välja jäetud COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed) ja investeeringute arengule.

---

⁶ Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Bulgaaria 2021. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 6).

⁷ Käesolevas soovitus esitatud hinnangud eelarvepoliitika ja selle komponentide kohta on komisjoni hinnangud, mis põhinevad komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi aluseks olevatel eeldustel. Komisjoni hinnangud keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu kohta ei hõlma selliste reformide positiivset mõju, mis on ette nähtud taaste- ja vastupidavuskavaga ja võivad hoogustada potentsiaalset majanduskasvu.

⁸ Ei rahastata taaste- ja vastupidavusraha ega muudest liidu vahenditest antavate toetustega.

- (7) 2. märtsil 2022 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse 2023. aasta eelarvepoliitika üldised suunised („eelarvesuunised“), et toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist. Komisjon märkis, et 2022. aasta talveprognoosi makromajandusliku prognoosi kohaselt näib üleminek 2020.–2022. aasta üldiselt toetavalt eelarvepoliitikalt üldiselt neutraalsele eelarvepoliitikale, olles samas valmis reageerima muutuvale majandusolukorrale, 2023. aastal asjakohane. Komisjon teatas, et 2023. aasta eelarvesoovitused peaksid jätkuvalt olema liikmesriikide vahel diferentseeritud ja nendes tuleks arvesse võtta võimalikku ülekanduvat mõju riikide vahel. Komisjon kutsus liikmesriike üles kajastama suuniseid oma stabiilsus- ja lähenemisprogrammides. Komisjon võttis kohustuse jälgida tähelepanelikult majandusarengut ja kohandada oma poliitikasuuniseid vastavalt vajadusele ning hiljemalt 2022. aasta mai lõpus esitatavas Euroopa poolaasta kevadpaketis.
- (8) Seoses eelarvesuunistega võetakse 2023. aasta eelarvesoovitustes arvesse halvenenud majandusväljavaateid, suurenenud ebakindlust ja täiendavaid langusriske ning võrreldes komisjoni 2022. aasta talveprognoosiga kiiremat inflatsiooni. Neid kaalutlusi arvesse võttes tuleb eelarvemeetmete abil suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse ning säilitada kõige haavatavamate leibkondade ostujõud, et leevendada energiahinna tõusu mõju ja aidata piirata teisest inflatsioonisurvet sihipäraste ja ajutiste meetmete abil. Eelarvepoliitika peab jääma paindlikuks, et kohaneda kiiresti muutuvate oludega, sealhulgas Venemaa Ukraina-vastasest agressioonisõjast kaitse ja julgeoleku osas tulenevate väljakutsetega, ning see peab olema liikmesriikide vahel diferentseeritud vastavalt nende eelarve- ja majandusolukorrale, võttes sealhulgas arvesse, kuidas neile mõjub kriis ja Ukrainast põgenenud inimeste sisseränne.

- (9) 15. oktoobril 2021 esitas Bulgaaria vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. 4. mail 2022 võttis nõukogu vastu rakendusotsuse Bulgaaria taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta⁹. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsuse vastuvõtmisest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Bulgaaria on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmäärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.
- (10) 29. aprillil 2022 esitas Bulgaaria kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artiklis 8 sätestatud tähtajaga oma 2022. aasta riikliku reformikava ja 2022. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos.
- (11) 23. mail 2022 avaldas komisjon Bulgaaria kohta 2022. aasta riigiaruande. Selles hinnati Bulgaaria edusamme nõukogu poolt 2019., 2020. ja 2021. aastal vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovitude järgimisel ning tehti taaste ja vastupidavuse tulemustabeli põhjal kokkuvõtte Bulgaaria taaste- ja vastupidavuskavast. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega, sealhulgas nendega, mis tekivad seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse. Samuti hinnati Bulgaaria edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

---

⁹ ST 8091/2022; ST 8091/2022 ADD 1.

- (12) 23. mail 2022 esitas komisjon Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealusel aruandes arutati Bulgaaria eelarveseisundit, kuna riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2021. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % sisemajanduse koguproduktist (SKP). Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägikriteerium ei ole täidetud. Kooskõlas 2. märtsi 2022. aasta teatisega ei teinud komisjon 2022. aasta kevadel ettepanekut algatada uusi ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusi ning hindab 2022. aasta sügisel uuesti, kas on vaja teha ettepanek selliste menetluste algatamiseks.
- (13) Oma 20. juuli 2020. aasta soovitus¹⁰ soovitas nõukogu Bulgaarial võtta 2020. ja 2021. aastal kooskõlas üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemia ning toetada majandust ja selle taastumist. Samuti soovitati Bulgaarial juhul, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon keskpikas perspektiivis ja tagada võla kestlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Eurostati kinnitatud andmete põhjal suurenes Bulgaaria valitsemissektori eelarvepuudujääk 4,0 %-lt SKPst 2020. aastal 4,1 %-le SKPst 2021. aastal. Bulgaaria eelarvepoliitilised meetmed toetasid majanduse taastumist 2021. aastal, samal ajal kui ajutised erakorralised meetmed suurenesid 2,9 %-lt SKPst 2020. aastal 4,3 %-le SKPst 2021. aastal. Bulgaaria 2021. aasta meetmed olid kooskõlas nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitusega. 2020. ja 2021. aastal valitsuse poolt kaalutlusõiguse alusel võetud eelarvemeetmed olid enamasti ajutised või kompenseeritud tasakaalustavate meetmetega. Eurostati kinnitatud andmete kohaselt suurenes valitsemissektori võlg 24,7 %-lt SKPst 2020. aastal 25,1 %-le SKPst 2021. aastal.

---

¹⁰ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta soovitus, milles käsitletakse Bulgaaria 2020. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Bulgaaria 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta (ELT C 282, 26.8.2020, lk 8).

(14) 2022. aasta lähenemisprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on 2022. aastal soodne ja seejärel realistlik. Valitsuse prognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2022. aastal 2,6 % ja 2023. aastal 2,8 %. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv väiksem 2022. aastal (2,1 %) ja suurem 2023. aastal (3,1 %), mis tuleneb peamiselt erinevatest tööhõive ja investeeringute kasvu prognoosidest. Valitsus prognoosib oma 2022. aasta lähenemisprogrammis, et valitsemissektori nominaalne eelarvepuudujääk suureneb 2022. aastal 5,3 %-le SKPst ja väheneb 2023. aastal 2,9 %-le SKPst. Eelarvepuudujäägi suurenemine 2022. aastal, mida leevendab mõnede COVIDiga seotud erakorraliste meetmete järkjärguline lõpetamine, kajastub peamiselt vahetarbimise järsus tõusus, ettevõtete toetamise ja energiameetmetes, aga ka pensionisüsteemi muudatustes. 2022. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse kasvama 2022. aastal 25,5 %ni ja 2023. aastal 27,7 %ni. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2022. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 2022. ja 2023. aastal vastavalt 3,7 % SKPst ja 2,4 % SKPst. See on märkimisväärselt väiksem kui 2022. aasta lähenemisprogrammis prognoositud 2022. aasta eelarvepuudujääk, mis tuleneb ennekõike erinevatest makromajanduslikest prognoosidest, väiksemast vahetarbimise kasvust ning 2022. aastal tootmis- ja impordimaksudest saadavast suuremast tulust. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse väiksem: 2022. aastal 25,3 % ja 2023. aastal 25,6 %. Erinevus tuleneb väiksemast eelarvepuudujäägist mõlemal aastal ja suuremast prognoositud majanduskasvust 2023. aastal. Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on keskpika perioodi (kümme aastat) keskmine potentsiaalne SKP kasv hinnanguliselt 1,8 %. See hinnang ei hõlma aga selliste reformide mõju, mis on ette nähtud taaste- ja vastupidavuskavaga ja võivad hoogustada Bulgaaria potentsiaalset majanduskasvu.

- (15) 2022. aastal kaotab valitsus järk-järgult enamiku COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud meetmetest, nii et ajutised erakorralised meetmed peaksid prognooside kohaselt vähenema 4,3 %-lt SKPst 2021. aastal 1,8 %-le SKPst 2022. aastal. Valitsemissektori eelarvepuudujääki mõjutavad energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetud meetmed, mille maht on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt 2022. aastal 0,9 % SKPst ja 2023. aastal 0,0 % SKPst¹¹. Need meetmed koosnevad peamiselt kommunaalteenuste, elektri tööstuslike lõpptarbivate ja gaasi kodutarbijate toetamise programmidest. Need meetmed on kavandatud enamasti ajutistena. Kui aga energiahinnad jäävad kõrgeks ka 2023. aastal, võidakse mõned neist meetmetest säilitada. Mõned neist meetmetest ei ole suunatud, eelkõige kodumajapidamiste energiahindade moratooriumi kehtestamine. Valitsemissektori eelarvepuudujääki mõjutavad ka Ukrainast põgenenud isikutele ajutise kaitse pakkumise kulud, mille maht on komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt 2022. aastal 0,1 % SKPst ja 2023. aastal 0,2 % SKPst¹².

---

¹¹ Näitajad kajastavad alates 2021. aasta sügisest võetud meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

¹² Eeldatakse, et Ukrainast liitu põgenenud isikute koguarv jõuab 2022. aasta lõpuks järk-järgult 6 miljonini ning nende geograafiline jaotus põhineb olemasoleva diasporaa suurusel, vastuvõtva liikmesriigi elanikkonna suhtelisel suurusel ja Ukrainast põgenenud isikute tegelikul jaotusel üle kogu liidu 2022. aasta märtsi seisuga. Inimese kohta arvatud eelarvekulude puhul põhinevad hinnangud komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse Euromodi mikrosimulatsiooni mudelil, võttes arvesse nii rahaülekandeid kui ka mitterahalisi hüvitisi, nagu haridus ja tervishoid.

- (16) Oma 18. juuni 2021. aasta soovitusel soovitas nõukogu Bulgaarial jätkata 2022. aastal toetavat eelarvepoliitikat, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahaastust saadava impulsi toel, ning säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud. Samuti soovitas nõukogu Bulgaarial hoida riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasv kontrolli all. Samuti soovitati Bulgaarial juhul, kui majandustingimused võimaldavad, järgida eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada riigi rahanduse kestlikkus keskpikas perspektiivis ning samal ajal suurendada investeeringuid, et hoogustada võimalikku majanduskasvu.

(17) Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi ja Bulgaaria 2022. aasta lähenemisprogrammis esitatud teabe kohaselt prognoositakse, et eelarvepoliitika on 2022. aastal toetav (-3,4 % SKPst), nagu soovitas nõukogu¹³. Bulgaaria kavatseb jätkuvalt toetada majanduse taastamist, kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut täiendavate investeeringute rahastamiseks, nagu on soovitanud nõukogu. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulutuste positiivne panus majandustegevusse peaks võrreldes 2021. aastaga suurenema 1,1 protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid 2022. aastal andma eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 1,1 protsendipunkti SKPst¹⁴. Seepärast kavatseb Bulgaaria säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud, nagu on soovitanud nõukogu. Samal ajal peaks riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) 2022. aastal andma üldisesse eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 1,4 protsendipunkti. See märkimisväärne ekspansiivne panus hõlmab energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõjuga tegelemise meetmete täiendavat mõju (0,2 protsendipunkti SKPst) ning Ukrainast ümberasustatud isikutele ajutise kaitse pakkumise kulusid (0,1 protsendipunkti SKPst), samas kui pensionisüsteemi muudatused (0,6 % SKPst) ja palgatõus (0,3 % SKPst) peaksid samuti aitama kaasa jooksvate netokulude kasvule. Seepärast ei hoia Bulgaaria komisjoni praeguste hinnangute kohaselt 2022. aastal oma riiklikult rahastatud jooksvate kulude kasvu piisavalt kontrolli all.

---

¹³ Näitaja miinusmärk vastab esmaste kulude kasvu liigsele kasvule võrreldes keskpika perioodi majanduskasvuga, osutades ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

¹⁴ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma pärssiva panuse 0,1 protsendipunkti SKPst.

- (18) Komisjoni 2022. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika seisund, eeldusel et poliitikat ei muudeta, 2023. aastal $-1,3$ % SKPst¹⁵. Prognooside kohaselt jätkab Bulgaaria 2023. aastal taaste- ja vastupidavusrahaantavate toetuste kasutamist, et rahastada täiendavaid investeeringuid majanduse taastamise toetuseks. Taaste- ja vastupidavusrahaantavate toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulutuste positiivne panus majandustegevusse peaks võrreldes 2022. aastaga suurenema $0,7$ protsendipunkti SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud peaksid 2023. aastal andma ekspansiivse panuse $0,2$ protsendipunkti¹⁶. Samal ajal peaks riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) 2023. aastal andma üldisesse eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse $0,5$ protsendipunkti. See hõlmab energiahindade tõusu leevendamiseks võetud meetmete järkjärgulise kaotamise mõju ($0,9$ % SKPst), samas kui suuremad sotsiaalsiirded ja palgakasv panustavad eeldatavasti jooksvate netokulude kasvu.
- (19) 2022. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk järkjärgult vähenema $2,8$ %-le SKPst 2024. aastal ja $2,4$ %-le SKPst 2025. aastal. Seega peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk jääma programmiperioodi jooksul alla 3 % SKPst. Nendes prognoosides eeldatakse, et tulu kasvab otseste maksude ja sotsiaalmaksete arvelt tänu leibkondade tulu suurenemisele ja taaste- ja vastupidavusrahaantavate tingitud suurematele kapitalisiiretele. 2022. aasta lähenemisprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse 2025. aastani kasvama – 2024. aastal $29,1$ %ni ja 2025. aastal $30,4$ %ni. Komisjoni analüüsi kohaselt näivad võla kestlikkusega seotud riskid keskpikas perspektiivis keskmised.

---

¹⁵ Näitaja miinusmärk vastab esmaste kulude kasvu liigsele kasvule võrreldes keskpika perioodi majanduskasvuga, osutades ekspansiivsele eelarvepoliitikale.

¹⁶ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma neutraalse panuse $0,0$ protsendipunkti SKPst.

(20) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja nimetatud määruse V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mille rakendamise suunav ajakava tuleb lõpule viia 31. augustiks 2026. Need aitavad lahendada kõiki majanduslikke ja sotsiaalseid probleeme või olulist osa majanduslikest ja sotsiaalsetest probleemidest, millele on osutatud riigipõhistes soovitusetes, mille nõukogu esitas Bulgaariale Euroopa poolaasta raames 2019. ja 2020. aastal, nagu ka riigipõhistes soovitusetes, mis esitati enne taaste- ja vastupidavuskava vastuvõtmise kuupäeva. Täpsemalt käsitletakse taaste- ja vastupidavuskavas sotsiaalvaldkonna riigipõhiseid soovitusi koos sotsiaalse kaasatuse suurendamise meetmetega, mis parandavad eeldatavasti miinimumsissetuleku kava piisavust ja katvust, ning tööhõive- ja sotsiaalteenuste integreerimise kiirendamise meetmetega. Muud meetmed, mis käsitlevad riigipõhiseid soovitusi, keskenduvad oskuste – täpsemalt digioskuste – omandamisele, haridus- ja elukestva õppe süsteemide vastavusele tööturu vajadustega ning tervishoiuteenuste pakkumise laiendamisele terves Bulgaarias. Need meetmed aitavad saavutada eesmärgid ja teha lisaedusamme seoses Euroopa sotsiaalõiguste samba ja selle tegevuskavaga 2030. aastaks. Peale selle käsitletakse taaste- ja vastupidavuskavas riigipõhiseid soovitusi, edendades energiasektori CO₂ heitkoguste vähendamist, suurendades üldist energiatõhusust ja rakendades kestliku transpordi ning digitaristu ja -teenustega seotud meetmeid. Veel sisaldab kava kaugeleulatuvaid meetmeid avaliku halduse ja kohtusüsteemi tõhususe parandamiseks, korruptsiooni ennetamiseks, tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks, ärikeskkonna parandamiseks, investeeringute soodustamiseks ning teadusuuringute ja innovatsiooni süsteemi parandamiseks. See aitab ka toetada Bulgaariat õigusriigi mehhanismiga seotud mureküsimumste ja tähelepanekute käsitlemisel.

- (21) Bulgaaria taaste- ja vastupidavuskava rakendamine aitab eeldatavasti teha täiendavaid edusamme rohe- ja digipöörde valdkonnas. Bulgaaria kliimaeesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad taaste- ja vastupidavuskava kogueraldisest 58,9 %, samas kui digieesmärke toetavad meetmed moodustavad kava kogueraldisest 25,8 %. Taaste- ja vastupidavuskava täielik rakendamine kooskõlas asjakohaste eesmärkide ja sihtidega aitab Bulgaarial COVID-19 kriisist kiiresti taastuda, tugevdades samal ajal tema vastupanuvõimet. Samal ajal aitavad lisapingutused, mis tehakse avalike tööturuasutuste täielikuks kasutamiseks ning lõimitud tööhõive- ja sotsiaalabi osutamiseks, leevendada prognoositud demograafiliste muutuste mõju ning toetada õiglast rohe- ja digipööret. Sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning üldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.

- (22) Bulgaaria esitas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1060¹⁷ ettenähtud partnerluslepingu 11. mail 2022, kuid ei ole veel esitanud muid ühtekuuluvuspoliitika programmidokumente. Kooskõlas määrusega (EL) 2021/1060 peab Bulgaaria arvesse võtma asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi ühtekuuluvuspoliitika 2021.–2027. aasta fondide programmitöös. See on eeltingimus ühtekuuluvuspoliitika fondidest saadava rahalise toetuse tulemuslikkuse suurendamiseks ja lisaväärtuse maksimeerimiseks, edendades samal ajal nende ühtekuuluvuspoliitika fondide ning muude liidu vahendite ja fondide vahelist koordineerimist, vastastikust täiendavust ja sidusust. Taaste- ja vastupidavusrahastu ning ühtekuuluvuspoliitika programmide edukas rakendamine sõltub ka selliste kitsaskohtade kõrvaldamisest, mis pärsivad investeringuid, mis toetavad rohe- ja digipööret ning tasakaalustatud territoriaalset arengut.
- (23) Versailles' deklaratsioonis liidu riigipeadelt ja valitsusjuhtidelt saadud volituste kohaselt soovitakse komisjoni ettepanekuga kava „REPowerEU“ kohta kaotada järk-järgult võimalikult kiiresti liidu sõltuvus Venemaalt imporditavast fossiilkütusest. Selleks kavatses komisjon määrata dialoogis liikmesriikidega kindlaks kõige sobivamad projektid, investeringud ja reformid riiklikul, piirkondlikul ja liidu tasandil. Seoses energiakriisiga ning kooskõlas Euroopa Ülemkogu poolt 2022. aasta märtsis antud volitustega on komisjon ja liikmesriigid loonud ELi energiaplatvormi gaasi, veeldatud maagaasi ja vesiniku vabatahtlikeks ühisostudeks. Nende meetmete eesmärk on vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest ja suunata fossiilkütuste import Venemaalt eemale.

---

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

(24) Bulgaaria majandus on liidu kõige CO₂-mahukam, sealjuures on kasvuhoonegaaside heitemahukus liidu keskmisest rohkem kui neli korda suurem. Fossiilkütuste praegune osakaal Bulgaaria energiaallikate jaotuses on 61,5 %, sealjuures on tuumaenergia osakaal 24 % ja taastuvenergia osakaal 14,5 % (väiksem kui liidu taastuvenergia keskmine ehk 19 %). Riik sõltus kuni 2022. aasta aprillini suuresti Venemaa maagaasist¹⁸. 2020. aastal imporditi Venemaalt 75 % maagaasist, mis ületab liidu keskmist ehk 43,2 %. Selle osakaal energiaallikate jaotuses oli aga vaid 13,9 %, mis on väiksem kui liidu keskmine ehk 24,4 %. Tööstussektor on 40 % osakaalu juures (sh muu kui energiakasutus) endiselt suurim gaasitarbija, samal ajal kui energiasektori osakaal on alates 2010. aastast vähenenud: 30 %-lt 25 %-le 2019. aastal. Kaugküte tugineb maagaasile, sealjuures on olukorra parandamiseks vähe ruumi, kuna kaugküttesüsteeme ei saa alternatiivsete allikatega asendada. Kuigi taaste- ja vastupidavuskavas uuritakse geotermilise energia küttepotsiaali, võiks kavandada lisainvesteeringuid suurte soojuspumpade paigaldamise toetamiseks. Kivisöel põhinev elektritootmine on täielikult kaetud riigisisese pruunsöe tootmisega ning Bulgaaria impordib Venemaalt piiratud koguses kivisütt tööstuslikuks kasutuseks (0,56 miljonit tonni, mis moodustab 85 % kivisöe koguimpordist). Teisest küljest sõltub Bulgaaria Venemaa toornaftast (63 % selle toornaftast pärineb Venemaalt,¹⁹ mis ületab märkimisväärselt liidu keskmist ehk 26 %) ja impordib 22 % oma rafineeritud naftatoodetest Venemaalt, mis jääb liidu keskmisest ehk 35 % allapoole. Üldiselt oli 2020. aastal nafta osakaal energiaallikate jaotuses 23,9 %, mis on väiksem kui liidu keskmine ehk 32,7 %. Bulgaaria taaste- ja vastupidavuskava hõlmab kliimanetraalsuse tegevuskava vastuvõtmist. See hõlmab meetmeid kivi- ja pruunsöe kasutamise järkjärguliseks lõpetamiseks hiljemalt aastaks 2038 ning märkimisväärsed investeeringud ja reforme taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu kiirendamiseks, sealjuures on vaja teha lisapingutusi, et saavutada kliima- ja energiapöörde eesmärgid.

---

¹⁸ Alates 2022. aasta aprillist ei saa Bulgaaria pärast Gazpromi ühepoolset gaasitarnete peatamist enam Venemaalt gaasitarneid.

¹⁹ Bulgaaria impordiandmed põhinevad Eurostati 2019. aasta andmetel. 2020. aasta impordiandmed ei ole informatiivsed, kuna suur kogus imporditud toornaftat on liigitatud määratlemata kaubanduspartneritelt pärinevaks. ELi keskmine osutab vastavalt toornafta ja rafineeritud naftatoodete Venemaalt pärit impordi osakaalule mujalt kui EL 27 riikidest pärit koguimpordis.

Seoses taastuvate energiaallikatega on Bulgaaria võtnud kohustuse lisada taastuvatest energiaallikatest (tuul ja päike) vähemalt 3500 MW ulatuses uut tootmisvõimsust ning luua tehnilised tingimused elektrisüsteemi tootmisvõimsuse suurendamiseks veel 4500 MW võrra 2026. aastaks. Lisaks hõlmab kava reformi, millega kõrvaldatakse peamised taastuvallikatest toodetava vesinikuga seotud tehnoloogia ja väärtusahelate väljatöötamise takistused, ning investeeringuid katseprojektide väljatöötamiseks, et toota saastevaba vesinikku ja kestlikku biogaasi. Kavas on võtta ka meetmeid, et aidata leibkondadel paigaldada päikeseveesoojendus- ja päikeseelektrisüsteeme. Kavas määratletakse ka energiaostuvõimetus. Selleks, et Bulgaaria oleks kooskõlas paketi „Eesmärk 55“ eesmärkidega, tuleb veelgi ambitsioonikamalt vähendada kasvuhoonegaaside heidet ning suurendada taastuvate energiaallikate tootmist ja energiatõhusust.

- (25) Samal ajal on Bulgaaria taaste- ja vastupidavuskavas ette nähtud rohkem kui 1 miljardi euro ulatuses investeeringuid energiatõhususe meetmetesse, mis on mõeldud avaliku ja erasektori hoonefondi jaoks. Seda toetatakse reformidega, et tegeleda energiatõhususe investeeringute takistustega ja vähendada renoveerimisega seotud halduskoormust. Sellegipoolest peaks Bulgaaria püüdma energiatarbimist ja sõltuvust fossiilkütustest veelgi vähendada, et saavutada oma eesmärgid kooskõlas hoonefondi renoveerimise pikaajalise strateegiaga. Seda meetet võib toetada riiklik CO₂ heite vähendamise fond, mis luuakse 2023. aastal. Paralleelselt peab Bulgaaria tagama piisava võimsusega energiaühendused, sh naaberriikidega. Käimasolevate investeeringute lõpuleviimise kaudu saab Bulgaaria lõigata kasu ühtse turu eelistest, tagada tarnekindluse ja kiirendada gaasitransiiditeede mitmekesistamist. Gaasiga seotud uus taristu peaks võimaluse korral olema tulevikukindel, et hõlbustada selle pikaajalist kestlikkust tulevikus säästvatele kütustele kohandamise kaudu.

- (26) Kuigi kliimaneutraalsusele ülemineku ja fossiilkütustest loobumise kiirendamine tekitab mitmes sektoris märkimisväärseid ümberkorralduskulusid, saab Bulgaaria ühtekuuluvuspoliitika raames kasutada õiglase ülemineku mehhanismi, et leevendada ülemineku sotsiaal-majanduslikku mõju kõige enam mõjutatud piirkondades. Lisaks saab Bulgaaria kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1057²⁰ loodud Euroopa Sotsiaalfond+, et parandada tööhõivevõimalusi ja tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust.
- (27) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu 2022. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus²¹ kajastub esitatud soovitusel 1.
- (28) 10. juulil 2020 lisati Bulgaaria leev ettevalmistava sammuna euro kasutuselevõtuks Euroopa vahetuskursimehhanismi II (ERM II). Majandusliku ja finantsstabiilsuse säilitamiseks ning majanduse kestliku lähenemise tulemuslikuks saavutamiseks on Bulgaaria ametiasutused kohustunud rakendama konkreetseid poliitikameetmeid, et tagada pangandusvälise finantssektori kestlikkus ja tugevdada riigi osalusega ettevõtete juhtimist, aga ka maksejõuetuse ja rahapesu tõkestamisega seotud raamistikke. Bulgaaria edusamme euro kasutuselevõtuks vajalike nõuete täitmisel hinnatakse Euroopa Komisjoni ja Euroopa Keskpanga 2022. aasta lähenemisaruannetes,

---

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.6.2021, lk 21).

²¹ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

SOOVITAB Bulgaarial võtta 2022. ja 2023. aastal järgmisi meetmeid.

1. Tagada 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv oleks kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga, võttes arvesse jätkuvat ajutist ja suunatud toetust kodumajapidamistele ja ettevõtetele, mis on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Olla valmis kohandama jooksvaid kulusi vastavalt muutuvale olukorrale. Suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades taaste- ja vastupidavusrahasut ning muid liidu vahendeid. Järgida pärast 2023. aastat eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada usaldusväärne keskpika perioodi eelarvepositsioon.
2. Jätkata oma taaste- ja vastupidavuskava rakendamist kooskõlas nõukogu 4. mai 2022. aasta rakendusotsuses esitatud eesmärkide ja sihtidega. Esitada 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika programmidokumendid, et viia lõpule läbirääkimised komisjoniga ja seejärel alustada nende dokumentide rakendamist.
3. Vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest ja fossiilkütuse impordist, kiirendades taastuvate energiaallikate väljatöötamist, ning mitmekesistada gaasi tarneallikaid ja -teid, suurendades ühenduste arvu naaberriikidega. Suurendada jõupingutusi energianõudluse vähendamiseks, suurendades tööstussektori ning avaliku ja erasektori hoonefondi energiatõhusust. Edendada tsentraliseeritud kaugkütte valdkonnas uusi kestlikke lahendusi.

Brüssel,

Nõukogu nimel

eesistuja